

FŐVÁROSI ÍTÉLŐTÁBLA
3.Kf.27.110/2008/3. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN !

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Kusnyér Krisztina ügyvéd által képviselt felperesnek a jogtanácsos által képviselt **Országos Rádió és Televízió Testület** (1088 Budapest, Reviczky utca 5.) alperes ellen média ügyben hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2007. december 4. napján kelt 8.K.31.103/2005/22. számú ítélete ellen az alperes 23. sorszám alatt előterjesztett fellebbezésére meghozta az alábbi

Í T É L E T E T

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és a felperes keresetét elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 50.000 (ötvenezer) forint együttes első-másodfokú perköltséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg a Magyar Államnak - az illetékügyben eljáró hatóság külön felhívására - 16.500 (tizenhatezeröttszáz) forint kereseti és 24.000 (huszonnégyezer) forint fellebbezési illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes ... november 16-án 20 óra 15 perces kezdettel sugározta a ... című, „doku-soap” műfajú műsorszámát, amelyet a rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény (a továbbiakban: Rttv.) szerinti II., „12 éven aluliak számára a megtekintése nagykorú felügyelete mellett ajánlott” kategóriába sorolt és erre tekintettel a műsorszám előzeteseit is 21 óra előtt tette közzé. A műsor több jelentkező közül kiválasztott két ember, Csilla és Babi átalakulását követte végig. A műsor központi témája a plasztikai sebészet nyújtotta segítség volt, a fizikai és ennek eredményeképpen lelki változások elérésére. A végső, külső megjelenésben fodrászok, stylist-ok segítették a szereplőket. A műsorszámban bemutatták, hogy Csilla bőre nem tudta követni azt a jelentős fogyást, amelyet edzéssel és diétával ért el. Babi orra csúnyán deformálódott, mert sérülés miatt a porcokat és az orrsövény egy részét el kellett távolítani. A két főszereplő mesélt testi deformitásuk okán az őket ért testi-lelki sérülésekről, megszólaltak a szülők, barátok is. *„Minden pillanat a szégyenkezéssel telik...nincs társam, akivel bárhova elmehetnék”* - hangzik el Babitól. Csilla kételkedik abban *„ hogy egy ilyen nőt lehet szeretni!”*. A Narrátor: *„Két gyönyörű lélek, két tönkrement élet, melynek minden perce szenvedéssel, szégyenkezéssel telik.”* *„Az emberek nagy része elégedetlen a külsejével, de Csilla és Babi nem akartak tovább bujkálni a világ előtt. Jelentkeztek ...-ra, mert most megcsillant a remény, hogy Európa szerte elismert szakemberek, saját költségükön megszépítik őket...”*, *„Az operáció után még mindig kérdés, hogy álmuk valóra vált-e? A hosszú lábadozás alatt vajon segít-e az otthonról küldött biztatás vagy csak fokozza a hiányt!”*. Babi édesanyja is megszólal: *„Ettől a műtétől én azt várom, hogy visszatér az önbizalma, hogy megelégszik a külsejével, és akkor már mindjárt sokkal jobb lesz a helyzet. Vidámabb lesz, tele életerővel, és akkor ez nekem egy hatalmas ajándék.”* Csilla még a műtét előtt mondja: *„Most per pillanat azt szeretném a legjobban, hogy átformálják a testemet, szépnek láthassam magam, hogy büszke legyek magamra.”* A műtét után azt nyilatkozta, hogy most vált igazán nővé, százszor belevágna, újra és újra.”. A műtėti kockázatokról kapott tájékoztatás után mindkét hölgy alávetette magát a plasztikai műtétnek, majd elzárt lábadozás után a tökéletes megjelenésűvé alakított két főszereplő egy kifutón jelent meg először hozzátartozóik, barátaik előtt.

Az alperes a 334/2005.(II.17.) számú határozatában megállapította, hogy a felperes e műsorszámával megsértette az Rttv. 5/B. § (3), és 5/C. § (2) bekezdését, amiért az Rttv. 112. § (1) bekezdés d) pontja, valamint a műsorszolgáltatási szerződés alapján 4.458.641 forint, a műsor előzetesekkel összefüggésben pedig 743.076 forint kötbért érvényesített a felperessel szemben. Indokai szerint a program valóságra vonatkoztathatósága magas, a védeni kívánt 12-15 év közötti, serdülőkorban lévő korosztály számára - akiket ebben az életkori szakaszban különösen foglalkoztat a személyes külső és az önértékelés kérdése - azt a káros üzenetet közvetíti, hogy a fogyatékosságok és a testi hibák egyetlen lehetséges megoldása a plasztikai műtét. A műsorszám azt sugallja, hogy a műsorba kerülés keretein kívül nem létezik a problémára megoldás. Ezekből következően a plasztikai műtétek tematizálása és közszemlére tétele gyermek- és ifjúságvédelmi szempontból igen problematikus. Eltörpült a műtėti beavatkozások kockázata a feltételezett boldogabb jövő képe mellett. Nem szólt a korrekciós eljárások

hosszabbtávú káros következményeiről, a műtéti beavatkozás egyértelműen úgy jelent meg, mint az egyetlen és biztos megoldás az önértékelés növeléséhez, testünk minden veszély nélkül, elképzelésünknek megfelelően, tetszőlegesen bármikor változtatható, átformálható. Ez pedig sikerhez és társadalmi elismeréshez vezet. Az alperes határozatában rögzítette azokat az elhangzott mondatokat, amelyek a fenti megállapításait indokolták. A felperes terhére róta, hogy a műsorelőzetest sem megfelelő időszakban tette közzé 17 alkalommal.

Az alperes határozatának bírósági felülvizsgálata iránt a felperes terjesztett elő keresetet, elsődleges kereseti kérelme a határozat megváltoztatására, ezzel vagylagosan a szankció mérséklésére irányult. Másodlagos kereseti kérelmében a határozat hatályon kívül helyezését kérte és költséget igényelt. Szakértő kirendelésére vonatkozó bizonyítási indítványt tett. A határozat érdemi megállapításait vitatta azzal, hogy az alperes határozatának megállapításai általánosak, szakkönyvből kiollózottak és nem utalnak a törvényben különös okként szereplő erőszakra, vagy szexualitásra. Valótlanul állította az alperes, hogy a műtéti kockázat hangsúlyozása elmaradt volna, hiszen a szereplő orvos felhívta a betegek figyelmét az esetleges komplikációkra. A műsor készítője különösen figyelt arra, hogy abban véres, drasztikus, a sebészeti beavatkozást direkt módon bemutató jelenet ne szerepeljen. Állította, hogy az alperes nem tett eleget a határozat meghozatalakor hatályban lévő, az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1952. évi IV. törvény (a továbbiakban: Áe.) 43. § (1) bekezdés c) pontjának, azaz a tényállás ismertetése hiányos, ez pedig olyan súlyú eljárásjogi szabálysértés, ami megalapozza a határozat hatályon kívül helyezését, mert az a bírósági eljárásban nem orvosolható. Kifogásolta, hogy az alperesi határozat indokolása nem tartalmazza, hogy miért döntött az alperes a kötbérszankció alkalmazása mellett és azt sem, hogy mi indokolja azt, hogy a nem fix kötbérként meghatározott kötbérnek a maximumát állapította meg a határozatban. Szerinte az téves, mert legfeljebb 3% lehet.

Az elsőfokú bíróság az alperes határozatát hatályon kívül helyezte. A rendelkezésre álló iratokból és az aggálytalannak elfogadott igazságügyi szakértői véleményből azt állapította meg, hogy a műsorszám üzenete nem tekinthető károsnak. Keresni kell a segítséget, ha valaki bajban lévőnek érzi magát, vagy elégedetlen a külsejével. A 16 éven aluliak önértékelésére az önmagáról, a közvetlen környezetéből, a hozzátartozók reakciójából szerzett tapasztalatai hatnak, a serdülő követendő mintákat keres, de a gyorsan fellobbanó rajongást gyors kritika követi. Az identitás keresés folyamatában egy informatív műsorszám csekély, időleges hatással lehet csak. A vizsgált műsorszám hatását a kiskorú önértékelésére nem erősítette fel az, hogy azt az elektronikus médiában mutatták be. Az elsőfokú bíróság szerint a plasztikai sebészet, mint szépségügyi szolgáltatás válhatott ismertté a kevésbé tájékozott közönség körében, abból a 16 éven aluli nézők most azt is megtudhatták, hogy ettől az orvosi szakágtól remélhetnek segítséget azok, akiket baleset ér, vagy akik betegség folytán eltorzultak. A látottak nem sugalmazták azt, hogy ez lenne az egyetlen követhető eljárás, csak annyit, hogy a plasztikai beavatkozás a testi hibák egyik lehetséges megoldása. A sebészeti beavatkozás a

műsorban nem előzmények nélküli, nem egyedüli megoldásként jelent meg, a nézők nyomon követhették a szereplők döntésének folyamatát, vagyis azt, hogy milyen speciális ok vezetett esetükben a beavatkozás választására. Többször is elhangzott a veszélyekre figyelmeztető felhívás, több alkalommal lehetett a nevüket vállaló orvosoktól hallani a lehetséges műtéti kockázatokról. Az elsőfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy egy tizenéves gyermektől ma elvárható, hogy a látottak alapján értékelni tudja az átváltozás után kialakult helyzetet, azt hogy a szereplők elégedettek-e az új külsejükkel. A műsorszám nem általában, nem mindenki számára adott biztatást a plasztikai beavatkozás igénybevételére, hanem éppen azok részére, akik valamilyen olyan testi elváltozással kénytelenek együtt élni, amely egész életvitelükre kihat. Az erre kínált megoldás a társadalomba való beilleszkedést segíti elő, így a műsorszám semmilyen módon nem befolyásolhatta kedvezőtlen módon a 12 évnél idősebb, 16 évnél fiatalabb korosztály fizikai, szellemi vagy erkölcsi fejlődését.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, annak megváltoztatását, a felperes keresetének elutasítását és perköltségben marasztalását kérte. Az ítéleti megállapításokat vitatta, különösen azzal érvelt, hogy a szakértői vélemény, amelyre az elsőfokú bíróság az ítéletét alapozta, nem felelt meg a vele szemben támasztott elvárásoknak. A véleményben jelentős ellentmondások fedezhetők fel, és olyan kérdésekre is kategorikus választ ad, amelyek a határozatnak a törvényi szempontok szerinti megfelelőségét jelentik. A szakértő elfogultságát támasztja alá az, hogy csak a műsorszámról megjelent pozitív véleményt idézi. Megítélése szerint a szakértő feladata az lett volna, hogy pszichológiai szempontból elemezze és értékelje a perbeli műsorszámot. Ez nem történt meg, a szakértői vélemény ezért nem volt alkalmas az eldöntendő kérdés megítélésére, a bíróság szakértő igénybe vétele nélkül is rendelkezett a megfelelő tudással ahhoz, hogy az ügyben dönten tudjon.

A felperes a fellebbezésre ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A fellebbezés az alábbiak szerint alapos.

A Pp. 3. § (5) bekezdése értelmében ha a törvény másképp nem rendelkezik, a bíróság a polgári perben alakszerű bizonyítási szabályokhoz, a bizonyítás meghatározott módjához vagy meghatározott bizonyítási eszközök alkalmazásához nincs kötve, szabadon használhatja fel a felek előadásait, valamint felhasználhat minden egyéb bizonyítékot, amely a tényállás felderítésére alkalmas. Ilyen perrendi szabályok mellett mondta ki a Legfelsőbb Bíróság Kfv.IV.37.224/2005/7. számú ítéletében, hogy a műsorszámok kategóriába történő besorolása nem igényel különleges szakértelmet, szakértői bizonyítást. A bíróság mérlegelés körében dönt a besorolás jogszerűségéről. Az irányadó joggyakorlat alapján, a fellebbezési kérelem keretei között eljáró másodfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy a jogkérdés eldönthető, azaz a helyes besorolás megítélhető lett volna a szakértő igénybevétele nélkül.

A Pp. 206. § (1) bekezdése szerint az elsőfokú bíróság a tényállást a felek előadásainak és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapította meg; a bizonyítékokat a maguk összességében értékelte, és meggyőződése szerint bírálta el. A felperesi bizonyítási indítvány elfogadásának következményeként keletkezett szakértői vélemény megállapításait, mint bizonyítékot mérlegelte. A mérlegelés akkor felel meg a törvényes követelményeknek, ha kiterjed a feltárt bizonyítékok minden elemére, a bíróság számot ad a bizonyítékok mérlegelése körében irányadónak vett körülményekről, a mérlegelés szempontjai megállapíthatóak, abból a bíróság okszerű következtetésekre jut. A másodfokú bíróságnak felülmérlegelésre nincs joga, a rendelkezésre álló bizonyítékokat a maguk összességében értékelő elsőfokú bíróság döntését abból a szempontból vizsgálhatta, hogy a törvényi követelmények betartásával végezte-e el a bizonyítékok mérlegelését. Az elsőfokú bíróság alapvetően a szakértői megállapításokra alapította döntését. Azok a megállapítások amelyeket a fiatalkorra jellemző testi-lelki fejlődési szakaszra vonatkozóan fejtett ki a szakértő, önmagukban helytálló érvelések, azonban azokat az elsőfokú bíróság is csak ismertette, nem hozta közvetlen ok-okozati összefüggésbe az adott műsorszámmal és a klasszifikációt meghatározó törvényi szempontokkal, azok a szakértői véleményre alapított ítéleti érvelések pedig, amelyek az elsőfokú bírósági döntésnek egyes pilléreit jelentették nem tarthatóak, mert azok a vizsgált műsorszámból okszerűen nem következnek. A másodfokú bíróság az alperesi kifogások vizsgálata során, az elsőfokú bíróságnak az Rttv. 5/B. § (2) és (3) bekezdésében foglalt feltételek megítélését illető megállapításaitól eltérő következtetésre jutott.

Előjáróban szükséges kiemelni, hogy a jogalkotó a fiatalkorúak védelmére vonatkozó konkrét előírásokkal arra törekedett, hogy lehetőleg minden olyan - a média felől érkező - negatív hatástól megvédje ezt a korosztályt, amely alkalmas arra, hogy őket károsan befolyásolja. A fiatalkorúak érdekében kialakított klasszifikációt meghatározó általános, és azon belül kiemelten nevesített egyes szempontok - mint az 5/B. § (3) bekezdés esetén a szexualitásra, az erőszakra közvetett módon történő utalás - vizsgálandóak a műsorszámok mikénti minősíthetősége szempontjából. A törvényi kiemelés nem jelenti azt a 16 éven aluliak esetében, hogy kizárólag az a műsorszám sértheti a védett korosztály érdekeit, amely e két fogalommal meghatározható körbe vonható témát dolgoz fel. A felperes ezért arra sikerrel nem hivatkozhat, hogy a kifogásolt műsorszám erőszakos képeket nem mutatott, a szexualitásra nem utalt. A 16 éven aluliak fizikai, szellemi, erkölcsi védelme a cél, amely más módon is megsérthető. A műsorszolgáltatónak a törvényi rendelkezések maradéktalan betartásával kell a műsorait közreadnia, a törvénytértés felelősségével.

A műsorszám a plasztikai műtét választásáról hozott döntés bemutatását illetően az alábbi okokból indokolta a III. kategóriába sorolást.

A 12 és 16 éves kor közötti fiatalok az a kritikus korosztály, akiknél a másodlagos nemi jelleg kialakulása, testi adottságaik kifejlődése zajlik, ezzel párhuzamosan alakítják társas kapcsolataikat. A fejlődésben lévő testükkel, külsejükkel rendszerint

elégedetlenek, ebből eredően kevés az önbizalmuk. Ahogy értékrendjük, úgy önértékelésük is bizonytalan. Ebben a fejlődési folyamatban keresik a követendő mintát, példaképet arra, hogyan viselkedjenek, miképpen öltözködjének, mit tekintsenek szépnek és jónak, mit rossznak. A választék széles, többféle mintával találkozhatnak. Ugyanakkor a különböző sajtóorgánumok, a televízió, az internet nyújtotta információ áradatban gyakran egyes fogalmak, jelenségek egymástól nem elhatárolhatók, az információkból kifejezett értékítélet nem következik.

A műsorszámban bemutatott, a beavatkozást vállaló két szereplő döntése, az általuk elmondottak alapján indokolható. A történetük azonban az átváltozásukat nyomon követő és megszólaló további szereplők - hozzátartozók, ismerősök, Narrátor - tolmácsolásában más értelmet nyert. A testi elváltozások eredetét meg nem említve, általánosságban beszéltek a külsejükkel elégedetlen lányok „befelé fordulásáról”, boldogtalanságáról. Azokra a mindenki által meg tapasztalt érzésekre erősítve, amik a 12-16 éves korosztály jellemző sajátosságai. A serdülő korban lévő, testükkel még gyakran elégedetlen fiatalok ezáltal érzelmileg is könnyen azonosulhattak a műsorban bemutatott esetekkel, függetlenül a korrekciót kiváltó konkrét okoktól. Ennek következtében a műsorban látott megoldási javaslatot - a közszereplés lehetősége, plasztikai műtét - könnyen magukra vonatkoztathatják.

A plasztikai beavatkozások létjogosultsága nem vitatható, ha azonban az alkotó e téma feldolgozáshoz e sajátos műfaj alkalmazását választja, azt csak kellő gondossággal teheti. A műsorban nem kapott megfelelő hangsúlyt, hogy melyek azok az egészségügyi, esztétikai, mentális indokok, amelyek okot adnak a testi hibák műtéti úton történő korrigálására, ellenben drámai hatást keltett az az átváltozás, amelyet - nem kizárólag a műtétnek köszönhetnek a szereplők (a külső megjelenés korrekciója), viszont attól elválaszthatatlanul jelent meg. A könnyű átváltozás látszata óhajtott megoldásként hat a védett, és különösen érintett serdülő korosztályra, akiket önértékelési zavarai miatt arra ösztönözhet, hogy egyéb alternatív lehetőséget félretéve, akár szükségtelenül is, ehhez a megoldáshoz forduljanak. E momentum miatt a műsorszám annak ellenére alkalmas volt a fizikai fejlődésük veszélyeztetésére, hogy - az elsőfokú bíróság megállapítása szerint - szereplők esetében indokoltnak tűnt a műtéti beavatkozás.

Megalapozatlanul jutott az elsőfokú bíróság arra a következtetésre is, hogy a plasztikai sebészet, mint megoldás nem egyedülként jelent meg. A műsorban a testi hibákat bemutató képek, a műtétet megelőző orvosi vizsgálatok teljes valóságában mutatták meg a főszereplők testi deformitásait. A valóban nem kifogásolható képi megjelenítés mellett - az elsőfokú bíróság következtetésével ellentétben - a műsor üzenete nemcsak a segítség keresésének igénye volt. Hangsúlyossá az vált, akik testi, esztétikai hibákkal rendelkeznek, nehezen, illetve nem lehetnek boldogok, az emberek nem fogadják be őket. Ez káros erkölcsi üzenet, mint ahogy az is, hogy a plasztikai műtét az, ami megváltoztatja az életüket, akkor lesznek boldogok, ha a testi hibáikat korrigálják, megszüntetik. Mindez kiderült Babi, édesanyja és a Narrátor által elmondottakból (Babi új esélyt kap, hogy megtalálja az igazi szerelmet, Csilla és Babi nem akartak tovább bujkálni...). A műsorszám végén pedig már a tökéletes megjelenés elősegítése volt a cél, amihez

a tökéletes fogak, ruha, frizura és smink szükséges. A téves „kép” kialakítását segítette elő annak többszöri hangsúlyozása, hogy az önmagukkal elégedetlen külsejű szereplők egyetlen esélye életük megváltoztatására a műsorban való szereplés volt (a főszereplők izgatott levél bontása, vajon lehetőséget kapnak-e az átváltozásra).

Az elsőfokú bíróság hivatkozásával ellentétben a műsorszámban nem kapott kellő hangsúlyt a műteti kockázat lehetősége sem, csak az elsőfokú bíróság által is hivatkozott két műteti elem esetében hangzott el figyelmeztetés, ami a beavatkozások mértékére figyelemmel nem volt elégséges. Nem volt utalás arra sem, hogy a főszereplők jogosultak lettek volna-e társadalombiztosító által finanszírozott műteti beavatkozásra. A Narrátor - többször hivatkozott - mondata: *„most megcsillant a remény, hogy Európa szerte elismert szakemberek, saját költségükön megszépítik őket”* alapján a tájékozatlan nézők nem tudhatják meg, hogy vajon a műsorba kerülésen kívül lenne-e más lehetőségük az esetleges testi hibáik korrigálására. A védeni kívánt 12-16 éves korú nézők esetében ez az egyoldalú tájékoztatás különösen veszélyes a korosztálynak a témában való járatlansága, tájékoztatlansága folytán.

A fenti szempontrendszer szerinti elemzése következtében a műsorszám alkalmas volt arra, hogy olyan mintát közvetítsen, amely a 16 éven aluliak fizikai, szellemi vagy erkölcsi fejlődését kedvezőtlenül befolyásolja, ezért a III. kategóriába sorolást a másodfokú bíróság indokoltnak tartotta. Ennélfogva az alperes jogszerűen állapította meg az Rttv. 5/B. § (3) bekezdése valamint 5/C. § (2) bekezdése, és ezzel összefüggésben a műsorelőzetesek közreadását szabályozó Rttv. 5/A. § (2) bekezdése sérelmét, és érvényesített kötbérszankciót a felperessel szemben, a felperes elsődleges kereseti kérelme ezért sikerre nem vezethetett.

A másodfokú bíróság a felperes másodlagos, az eljárásjogi rendelkezések sérelmére alapított kereseti kérelmét vizsgálva megállapította, hogy az alperes határozata az indokolással szemben támasztott, Ae. szerinti tényállásbeli és indokolási követelményeknek megfelelt. A felperesi hivatkozással ellentétben az alperes a határozatában ismertette azokat a releváns elemeket, amelyeket a tényállás megállapítása során figyelembe vett. Rögzítette az irányadó rendelkezéseket és megadta azokat a szempontokat, amelyek miatt a műsorszámot magasabb kategóriába sorolandónak tartotta. Az anyagi jogi jogsértésre, és a szankció megválasztására megfelelően kidolgozott indokolást adott. Az alperes nem követett el jogsértést a kötbér szankció és annak mértéke megállapítása során sem, mivel azt a műsorszolgáltatási szerződés 11.6.1.12. pontjával összhangban határozta meg, és a felperes által a szerződésben vállalt 0,3 %-os kötbérmértékkel számolt.

Mindezek alapján a Fővárosi Ítéletábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta, és a felperes keresetét elutasította.

A felperest terhelő első- és másodfokú perköltséget a Pp. 78. § (1) és (2) bekezdése alapulvételével határozta meg.

Az illetékfeljegyzési jog folytán feljegyzett kereseti és fellebbezési illeték viselésére a felperes az illetékről szóló 1990. évi XCIII. tv. 43. § (3) bekezdése, valamint a 39. § (3) bekezdésének c) pontja és 46. § (1) bekezdése, valamint a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján köteles.

Budapest, 2008. október 1. napján

Dr. Sára Katalin s.k. a tanács elnöke,

Dr. Szőke Mária s.k. előadó bíró,

Dr. Páldy Zsuzsanna s.k. bíró

A kiadmány hitelül:
tisztviselő